

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในบทนี้จะเป็นผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยศึกษาจากบทความ เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบสภาพทั่วไปของอุตสาหกรรม สถานการณ์การส่งออก ปัญหาและอุปสรรคของการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา ส่วนที่สองจะเป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณซึ่งใช้ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) และค่าส่วนแบ่งตลาด โดยเปรียบเทียบกับประเทศผู้ส่งออกอื่นๆ เพื่อศึกษาความได้เปรียบของการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาภายหลังจากที่มีการยกเลิกระบบโควตา โดยเรียงหัวข้อตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

4.1 สภาพทั่วไปของอุตสาหกรรม สถานการณ์การส่งออก ปัญหาและอุปสรรคของการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปยังสหรัฐอเมริกา

4.1.1 ข้อตกลงทางการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มระหว่างประเทศ

ความเป็นมาของข้อตกลงทางการค้าในกลุ่มสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มตลอด 3 ทศวรรษที่ผ่านมา ประกอบด้วยข้อตกลงหลัก 3 ข้อด้วยกันคือข้อตกลงระยะสั้นเกี่ยวกับสิ่งทอที่ทำจากฝ้าย (STA) ในปี 2504 ข้อตกลงระยะยาวเกี่ยวกับสิ่งทอที่ทำจากฝ้าย (LTA) ระหว่าง 2505-2516 ตามด้วย Multifibre Arrangement (MFA) ระหว่างปี 2517-2537 และข้อตกลงขององค์การการค้าโลกว่าด้วยสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (Agreement on Textiles and Clothing: ATC) ระหว่างปี 2538-2547

1) The Cotton Arrangement (2504-2516)

เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลงการขาดดุลการชำระเงินของกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วกลายเป็นข้ออ้างในการใช้มาตรการกีดกันการค้าหลายมาตรการ อาทิเช่น การตั้งกำแพงภาษีในระดับสูง การจัดการระบบศุลกากรที่ซับซ้อน กระบวนการขอสิทธิในการนำเข้าสินค้าที่ยุงยากและมาตรการกีดกันเชิงปริมาณ (Quantitative Restrictions) อย่างไรก็ดีในช่วงทศวรรษ 2490 ข้อจำกัดทางการค้าลดทอนลงเนื่องจากมีความพยายามในการเปิดเสรีของข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษี

ศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariff and Trade: GATT) และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF)

ในเวทีการค้าสิ่งทอ โลกมีการปรับฐานของประเทศญี่ปุ่นและการเข้าสู่ตลาดของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาต่างๆ จึงนำไปสู่การลดลงของมาตรการการกีดกันเชิงปริมาณในเวลาต่อมา ประเทศกำลังพัฒนาเหล่านี้มีบทบาทมากขึ้นในการส่งออกสิ่งทอเนื่องมาจากความสามารถในการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบราคาถูกและต้นทุนการผลิตที่ต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าจ้างแรงงานซึ่งสร้างควมได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) เหนือคู่แข่งอื่นๆ ชั่วได้เปรียบเหล่านี้ทำให้ปริมาณการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาหลังไหลเข้าสู่ตลาดโลกเป็นประวัติการณ์ สร้างความเสียหายอย่างมากแก่ประเทศผู้นำเข้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลต่อการลงทุนและการจ้างงานอันนำไปสู่การปิดกิจการลงของอุตสาหกรรมเดียวกันนี้ในประเทศผู้นำเข้า เหตุการณ์เช่นนี้ย่อมสร้างหายนะแก่สภาพสังคมของประเทศพัฒนาแล้ว โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาที่ตัวเลขการนำเข้าสิ่งทอพุ่งสูงขึ้นเป็นประวัติการณ์ส่งผลให้ผู้ผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มสหรัฐฯ ได้รับความเดือดร้อน เนื่องจากไม่สามารถแข่งขันกับสิ่งทอจากญี่ปุ่นซึ่งมีค่าจ้างแรงงานต่ำกว่าได้ในขณะเดียวกันสหรัฐฯ ไม่สามารถใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่เลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination Principle) อุตสาหกรรมสิ่งทอในสหรัฐฯ จึงไม่สามารถกีดกันการนำเข้าจากญี่ปุ่นเพียงชาติเดียวได้

ดังนั้นเพื่อเป็นการบรรเทาปัญหา รัฐบาลกลุ่มประเทศเหล่านี้ซึ่งมีสหรัฐฯ เป็นรายใหญ่ได้ทำการต่อรองในระดับรัฐบาลเป็นรายกรณี เพื่อลงนามในข้อตกลงจำกัดปริมาณการส่งออกเส้นใยฝ้าย ภายหลังข้อตกลงนี้ถูกเรียกว่า “การจำกัดการส่งออกโดยสมัครใจ (Voluntary Export Restraints: VERs)” ซึ่งเป็นการทำข้อตกลงที่อยู่นอกรอบของ GATT แม้ว่าชื่อจะเป็นข้อตกลงโดยสมัครใจ แต่แท้ที่จริงแล้วเป็นการบังคับให้ญี่ปุ่นจำกัดการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมายังประเทศตน ต่อมาสหรัฐฯ ก็ดำเนินการเช่นเดียวกันนี้กับกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICs) ที่มีการพัฒนาการผลิตสิ่งทออย่างรวดเร็วซึ่งสร้างปัญหาแก่อุตสาหกรรมสิ่งทอของสหรัฐฯ ในทำนองเดียวกับกรณีของญี่ปุ่น สหรัฐฯ จึงริเริ่มทำข้อตกลงระยะสั้นเกี่ยวกับสิ่งทอที่ทำจากฝ้าย (Short-term Arrangement on Cotton Textiles: STA) ในปี พ.ศ. 2504 และต่อมาก็ถูกแทนที่ด้วยข้อตกลงระยะยาวเกี่ยวกับสิ่งทอที่ทำจากฝ้าย (Long-term Arrangement regarding International Trade: LTA) โดยสาระสำคัญของข้อตกลงทั้งสองคือ การให้อำนาจอันชอบธรรมแก่ประเทศผู้นำเข้าสิ่งทอในการห้ามนำเข้าฝ้ายเดียว (Unilateral) หากการนำเข้าก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตลาดภายในประเทศ (Market Disruption)

ที่ประชุม GATT ในปี 2502 พยายามแก้ไขปรากฏการณ์ที่เป็นปัญหาดังกล่าว โดยศึกษาหาทางออกของปัญหาในระดับพหุภาคี โดยหัวข้อในการประชุมครั้งนี้ก็คือ การสร้างความ

เสียหายแก่ตลาด (Market Disruption) ซึ่งครอบคลุมความเสียหายทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ในประเทศผู้นำเข้า องค์ประกอบหลักที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ตลาดประกอบด้วย

1. การเพิ่มขึ้นอย่างรุนแรงของการนำเข้าสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งจากแหล่งใด แหล่งหนึ่ง

2. สินค้าเหล่านี้จะมีราคาต่ำกว่าอย่างชัดเจน โดยเปรียบเทียบกับสินค้าที่ใกล้เคียงกันในประเทศผู้นำเข้า

3. ความแตกต่างของราคาในข้อสองหาได้เกิดจากการแทรกแซงของรัฐบาลผู้ส่งออกหรือการท่วมตลาดแต่อย่างใด

เกณฑ์การตัดสินใจหลักของ GATT อยู่ที่แหล่งวัตถุดิบที่เฉพาะเจาะจงและความได้เปรียบของราคาที่ชัดเจน โดยปราศจากการแทรกแซงจากรัฐหรือการท่วมตลาด สิ่งเหล่านี้จะสร้างความเสียหายแก่ตลาดอย่างสำคัญ ดังนั้นมาตรการป้องกันที่อยู่บนแนวคิดเกี่ยวกับความเสียหายนั้น จึงนำไปสู่การแยกตัวออกจากมาตราที่ 19 ของ GATT

2) The Multifibre Arrangement (2517-2537)

ข้อตกลงเกี่ยวกับเส้นใย (Multifibre Arrangement: MFA) หรือโควตาส่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งบังคับใช้ตั้งแต่ปี 2517 ได้ขยายความครอบคลุมของข้อตกลงจากสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไปสู่ขนสัตว์ ผลิตภัณฑ์เส้นใยจากฝีมือมนุษย์ (รวมทั้งเส้นใยจากพืชบางชนิดในปี 2529) โดยเป้าหมายของ MFA คือ

- เพื่อขยายปริมาณการค้า
- เพื่อลดกำแพงภาษี
- เพื่อส่งเสริมเสรีภาพในเวทีการค้าสิ่งทอโลก
- จัดระเบียบและสร้างความเท่าเทียมกันในการพัฒนาการค้าสิ่งทอ
- พยายามนำผลเหล่านั้น ไปสู่การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา

และรักษาระดับการเพิ่มขึ้นของรายได้จากการส่งออกเส้นใย รวมทั้งมอบส่วนแบ่งที่มากขึ้นในเวทีการค้า

แต่ในทางปฏิบัติแล้ว MFA ทำหน้าที่เหมือนกับข้อตกลงสิ่งทอที่ทำจากฝ้าย (STA, LTA) ด้วยการสร้างความชอบธรรมในการกำหนดโควตาผ่านกรอบการเจรจาทวิภาคี (Bilateral) ให้ประเทศคู่ค้าสามารถเจรจาเรื่องโควตาเมื่อการนำเข้านำไปสู่ความเสียหายต่อตลาด แม้ว่าลักษณะของข้อตกลงว่าด้วยการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ (MFA) จะสวนทางกับหลักการค้าเสรีอย่างเด่นชัด แต่ข้อตกลงดังกล่าวก็สามารถดำรงอยู่ได้ระหว่าง พ.ศ.2517-2537 สืบเนื่องมาจาก

ช่องโหว่ของข้อตกลงภายใต้กรอบกติกาของ GATT ตามมาตรา 4 ที่เปิดโอกาสให้มีการกำหนดโควตาการนำเข้าหรือการจำกัดการส่งออกโดยสมัครใจ (VERs) เมื่อการนำเข้าสินค้าก่อให้เกิดความเสียหายต่อตลาดในประเทศผู้นำเข้า (Market Disruption) โดยประเทศผู้ทำการกำหนดโควตานั้นถูกกำหนดให้เข้ารับคำปรึกษาและเคารพกฎกติกาการค้าต่างๆ ทั้งในการแสดงข้อเท็จจริงว่า สิ่งที่เกิดขึ้นจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อตลาดจริงหรือไม่ และแสดงกฎระเบียบที่จะนำไปใช้ต่อประเทศผู้ส่งออก โดยมารยาทแล้วประเทศผู้นำเข้าสมควรที่จะกำหนดอัตราการลดลงของโควตาการนำเข้าที่ 6% ต่อปี แต่ในระยะเวลา 21 ปี ของ MFA มีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวในการบังคับใช้ข้อตกลงที่เกิดขึ้นหลายครั้งทั้งการต่อรองเพื่อขยายเงื่อนไข การเพิ่มข้อกำหนดใหม่และการเพิ่มชนิดสินค้าใหม่ๆ เข้ามาในข้อตกลง ยิ่งไปกว่านั้นอัตราการลดลงของโควตาที่ 6% นั้นไม่ได้เป็นไปตามการตกลง เพราะในทางปฏิบัติแล้วมีหลายกรณีของการเจรจาในระดับทวิภาคีภายใต้ MFA ที่การลดโควตาเป็นไปอย่างช้ามาก อีกทั้งความซับซ้อนในการเจรจาโควตาการนำเข้าในระดับทวิภาคีก็มักเกิดขึ้นในช่วงเวลาสั้นๆ ส่วนมากแล้วจะเกิดขึ้นแทบทุกปี

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากสิ้นสุดการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัยในปี พ.ศ. 2537 มีการจัดตั้งองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 พร้อมกันนั้นที่ประชุมได้ข้อตกลงที่จะยกเลิกข้อตกลงเกี่ยวกับเส้นใย (Multifibre Arrangement: MFA) โดยควมรวมการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศเข้ากับระเบียบการค้าพหุภาคีภายใต้องค์การการค้าโลก (WTO) โดยในปีสุดท้ายของ MFA (2537) มีภาคีสมาชิกอยู่ 44 ชาติ ซึ่งน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิก GATT แต่ก็ได้ครอบคลุมประเทศต่างๆ ที่มีผลประโยชน์ในสิ่งทอส่วนใหญ่ ซึ่งรวมถึงจีนที่มีได้เป็นสมาชิก GATT ด้วย ดังนั้นตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา ได้เกิดข้อตกลงฉบับใหม่เข้ามาทำหน้าที่แทน MFA ที่เรียกว่าข้อตกลงว่าด้วยสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (Agreement on Textiles and Clothing: ATC)

3) The Agreement on Textile and Clothing (2538-2547)

สาระสำคัญของข้อตกลงฉบับนี้คือ การกำหนดเงื่อนไขเวลาให้ประเทศภาคีสมาชิกเปิดเสรีการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (ยกเลิกระบบโควตา) ภายในกรอบระยะเวลา 10 ปี อันเป็นช่วงเวลาเปลี่ยนผ่านที่สำคัญ (Transition Period) และข้อตกลงฉบับนี้จะสิ้นสุดอายุขัยโดยอัตโนมัติในวันที่ 1 มกราคม 2548

นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2538 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2547 การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างพื้นฐานภายในระยะเวลา 10 ปีของ “ข้อตกลงขององค์การการค้าโลกว่าด้วยสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (WTO’s Agreement on Textile and Clothing:

ATC) ก่อนหน้าที่จะมีข้อตกลงนี้ การส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจากกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ต้องเผชิญกับการจำกัดโควตาของประเทศที่พัฒนา แล้วภายใต้ระบบที่อยู่นอกเหนือกฎระเบียบของ GATT ดังนั้น ข้อตกลงนี้จึงมีขึ้นเพื่อสร้างพันธสัญญาแก่กลุ่มประเทศสมาชิกในอันที่จะเลิกระบบโควตาทั้งหมดภายในวันที่ 1 มกราคม 2548 โดยระบุมাত্রการที่จะนำไปบังคับใช้แก่ประเทศสมาชิกเอาไว้ 6 ข้อหลักด้วยกัน แต่ละมาตรการถูกออกแบบมาให้สามารถอำนวยความสะดวกการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มได้อย่างลงตัว ทั้งในเรื่องของเงื่อนไขเวลาและความสงบเรียบร้อยของประเทศสมาชิกตลอดช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญนี้

1. ความครอบคลุมของผลิตภัณฑ์ (Product Coverage) การสร้างระเบียบการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มให้ครอบคลุมผลิตภัณฑ์ทุกประเภทที่เคยอยู่ในข้อตกลงเกี่ยวกับเส้นใย (MFA)
2. การทยอยผนวก (Integrate) เอาการค้าสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเข้าสู่กฎระเบียบของ GATT โดยยึดหลักการผนวกแบบค่อยเป็นค่อยไปตามเงื่อนไขเวลาที่ระบุไว้ในข้อตกลง จนกระทั่งโควตาดังกล่าวหมดไปในที่สุด โดยแบ่งช่วงเวลาออกเป็น 4 ระยะ (ตารางที่ 4.1)
  - ระยะแรก (ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2540) ประเทศสมาชิกจะต้องผนวก (Integrate) สินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 16 ของปริมาณการนำเข้าทั้งหมดในปี พ.ศ. 2533
  - ระยะที่สอง (ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2544 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2544) ประเทศสมาชิกจะต้องผนวก (Integrate) สินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเพิ่มเติมอีกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 17
  - ระยะที่สาม (ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2545 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2547) ประเทศสมาชิกจะต้องผนวก (Integrate) สินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเพิ่มเติมอีกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 18
  - ระยะสุดท้าย (ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548) โควตาการนำเข้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่เหลืออีกอย่างมากร้อยละ 49 จะต้องถูกยกเลิกทั้งหมด นั่นคือ สินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มผนวกเข้ากับกฎระเบียบขององค์การการค้าโลก (WTO) อย่างสมบูรณ์ และข้อตกลงว่าด้วยสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (ATC) จะสิ้นสุดลง

3. มาตรการเร่งเปิดเสรีโดยยกเลิกการควบคุมเชิงปริมาณต่าง ๆ นั้น ตลอดระยะเวลาที่การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มอยู่ภายใต้ข้อตกลงเกี่ยวกับเส้นใย อัตราการลดลงของโควตาที่ระบุเอาไว้ในข้อตกลงดังกล่าวอยู่ที่ 6% ต่อปีเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้น ในทางปฏิบัติแล้วตัวเลขการหดตัวที่แท้จริงกลับต่ำกว่าข้อกำหนดมากนักดังนั้นเมื่อมีการเริ่มบังคับใช้ข้อตกลงว่าด้วยสิ่งทอ

และเครื่องนุ่งห่มในปี พ.ศ. 2538 อัตราการลดลงดังกล่าวจึงถูกเร่งรัดอย่างชัดเจนตามลำดับ จนไม่เหลือโควตาใดๆอีกเลยเมื่อสิ้นสุดระยะเวลา 10 ปีของข้อตกลง

4. การสร้างกลไกการป้องกันความเสียหายพิเศษ (special safeguard mechanism) ที่อาจเกิดแก่ประเทศผู้นำเข้าระหว่างช่วงการเปลี่ยนผ่าน กล่าวคือ ระหว่างกระบวนการผนวกรายการสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเข้าสู่ระเบียบของ GATT การนำเข้าสินค้าที่ยังมิได้ผ่านกระบวนการนี้อาจสร้าง ความเสียหายร้ายแรงแก่ประเทศผู้นำเข้าได้ ข้อตกลงว่าด้วยสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (ATC) จึงเปิดทางให้ประเทศที่ได้รับความเดือดร้อนสามารถทำการเจรจา กับประเทศคู่ค้าได้ ประเทศสมาชิกผู้นำเข้าจะต้องแสดงให้เห็นได้ว่า การนำเข้ารวมของสินค้าชนิดหนึ่งสร้างความเสียหายที่รุนแรงแก่ประเทศตน แล้วจึงระบุประเทศหรือกลุ่มประเทศสมาชิกผู้ส่งออกใดๆที่มีส่วนในความเสียหายนั้น ข้อตกลงเปิดโอกาสให้ประเทศคู่กรณีสามารถหารือร่วมกันถึงวิธีการแก้ปัญหาทั้งแบบตัวต่อตัวหรือร่วมกันได้

5. การจัดตั้งคณะกรรมการควบคุมตรวจสอบสิ่งทอ (Textiles Monitoring Body: TMB) เพื่อกำกับดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามข้อตกลงอย่างเคร่งครัด และทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกภายใต้ข้อตกลงว่าด้วยสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (ATC) โดยมี Mr.Andras Szepesi เป็นผู้อำนวยการ

6. กฎระเบียบปลีกย่อยอื่นๆ เช่น กฎระเบียบเกี่ยวกับการน็อคโควตา ระเบียบปฏิบัติการของข้อตกลง หลักการปฏิบัติต่อการกีดกันที่อยู่นอกเหนือจากข้อตกลงเกี่ยวกับเส้นใย ระเบียบปฏิบัติต่อข้อผูกมัดต่างๆที่เกิดขึ้นที่อื่นๆแต่ถูกนำมาใช้ในการเจรจาภายใต้กรอบของ WTO และกระบวนการใดๆที่กระทบต่อกลุ่มสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มนี้

โควตาส่งออกและเครื่องนุ่งห่มของไทย

โควตาส่งออกและเครื่องนุ่งห่มมีการกำหนดคือ ประเทศผู้นำเข้าจะเป็นผู้กำหนดเพียงปริมาณการนำเข้าโดยรวมเท่านั้น การจัดสรรโควตาแก่ผู้ส่งออกแต่ละราย จะขึ้นอยู่กับประเทศผู้ส่งออกเองว่าจะใช้วิธีใดในการจัดสรรโควตาที่ตนมีอยู่ โดยการกำหนดโควตาแต่ละครั้ง จะกำหนดเป็นรายปีโควตา ซึ่งปกติจะถือตามปีปฏิทิน (สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ, 2546)

โควตาส่งออกไทยเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างประเทศไทยกับประเทศผู้นำเข้าสิ่งทอ 18 ประเทศ อันได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา นอร์เวย์ และกลุ่มสหภาพยุโรป 15 ประเทศ โดยโควตาของแต่ละประเทศนั้นจะจำกัดการส่งออกสิ่งทอแตกต่างกันไปในรายละเอียด ทั้งรายการสินค้าและปริมาณการนำเข้า

ผู้รับผิดชอบในการจัดสรรโควตาส่งของของไทย ได้แก่ กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งจัดแบ่งโควตาส่งออกออกเป็น 3 หมวด คือ

1. โควตาหลัก หมายถึง โควตาส่งที่จัดสรรให้ผู้ส่งออกแต่ละรายเป็นโควตารายปี โดยปริมาณที่ได้รับการจัดสรรจะขึ้นอยู่กับประวัติการส่งออกของผู้ส่งออกรายนั้นๆ
2. โควตาส่งเสริม หมายถึง โควตาที่ถูกจัดสรรไว้ให้แก่กิจกรรมที่มีจุดประสงค์ในการส่งเสริมการส่งออก เช่น การจัดสรรให้แก่ผู้ผลิตและส่งออกที่ตั้งโรงงานผลิตสิ่งทอในเขตส่งเสริมการลงทุนเขต 3 หรือเป็นโควตาที่ให้กรมส่งเสริมการส่งออกจัดสรรให้ผู้ส่งออกที่ได้รับคำสั่งซื้อจากประเทศที่จำกัดการนำเข้าสิ่งทอจากไทยรวม 18 ประเทศ หลังจากจัดงานแสดงสินค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ
3. โควตากลาง หมายถึง โควตาส่งที่เหลือจากการจัดสรรโควตาหลักและโควตาส่งเสริมรวมกับปริมาณโควตาคงเหลือโอนจากงวดที่แล้ว โควตากลางนี้จะถูกนำมาจัดสรรให้แก่ผู้ส่งออกที่ยื่นหนังสือขอรับการจัดสรร โดยจะมีการจัดสรรเป็นครั้งคราวในระหว่างปีโควตา

เมื่อผู้ส่งออกได้รับการจัดสรรโควตาเรียบร้อยแล้วและไม่มีการยื่นขอแก้ไขใดๆ จะถือว่าผู้ส่งออกรายใดที่ไม่สามารถส่งสินค้าออกได้ตามจำนวนโควตาที่จัดสรร ผู้ส่งออกรายนั้นจะต้องแจ้งขอคืนโควตาต่อกรมการค้าต่างประเทศภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ถ้าผู้ส่งออกแจ้งขอคืนช้ากว่าที่กำหนด ผู้ส่งออกรายดังกล่าวจะถูกกลงโทษ ซึ่งบทลงโทษจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับชนิดของโควตาและระยะเวลาที่ขอคืนโควตานั้นๆ

สำหรับประเทศไทยได้มีการทำข้อตกลง 2 ฝ่ายเดิมกับประเทศผู้นำเข้า ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป แคนาดา และนอร์เวย์ ก่อนที่ข้อตกลงการค้าสิ่งทอขององค์การการค้าโลก (ATC) จะมีผลบังคับใช้ ซึ่งประเทศเหล่านี้ได้ดำเนินการปลดปล่อยสิ่งทอให้เสรี ดังนี้

โควตาที่ได้รับจากสหรัฐอเมริกา

1. ในปี 2537 สินค้าสิ่งทอไทยที่ถูกโควตาจำกัดการนำเข้าสหรัฐอเมริกา มีจำนวนทั้งสิ้น 66 รายการ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 สินค้าสิ่งทอ (ด้าย ผ้าฝ้าย และผลิตภัณฑ์สิ่งทออื่นๆ จำนวน 29 รายการ) และกลุ่มที่ 2 สินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูป จำนวน 37 รายการ โดยมีอัตราเพิ่มรายปีตามข้อตกลงสิ่งทอเดิม คือร้อยละ 1-6 ต่อปี (สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ, 2547)
2. สำหรับปี 2538-2547 ไทยจะได้รับปริมาณโควตาเพิ่มขึ้นจากสหรัฐอเมริกา ดังนี้
  - 2.1 กรณีอัตราขยายตามข้อตกลงสิ่งทอสองฝ่ายเดิมร้อยละ 6 ต่อปี ได้แก่ สินค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ทำด้วยด้ายฝ้ายและเส้นด้ายใยสังเคราะห์ จำนวน 55 รายการ ในปี 10

หรือ ปี 2547 จะได้รับปริมาณโควตาเพิ่มขึ้นจากปี 2537 ถึงร้อยละ 133.9 (ตารางที่ 4.2) หรือเพิ่มขึ้น ร้อยละ 8.9 ต่อปี ตัวอย่างเช่น สินค้ารายการ 336/636 (ชุดสตรี) ปริมาณโควตาปี 2537 เท่ากับ 238,203 โทล และจะเพิ่มเป็น 557,280 โทล ในปี 2547

2.2 กรณีอัตราขยายตามข้อตกลงสิ่งทอสองฝ่ายเดิมร้อยละ 4 ต่อปี มีจำนวน 2 รายการ ได้แก่ สินค้าที่มีความต้องการสูงคือ รายการ 338/339 (เสื้อผ้าและสตรีทำด้วยผ้าฝ้าย) และ รายการ 638/639 (เสื้อยืคบุรุษและสตรีทำด้วยผ้าใยสังเคราะห์) ในปี 10 หรือ ปี 2547 จะได้รับ ปริมาณโควตาเพิ่มขึ้นจากปี 2537 ถึงร้อยละ 77.6 หรือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.9 ต่อปี ตัวอย่างเช่น สินค้า รายการ 338/639 ปริมาณโควตาปี 2537 เท่ากับ 1,574,810 โทล และจะเพิ่มเป็น 2,796,807 โทล ในปี 2547

2.3 กรณีอัตราขยายตามข้อตกลงสิ่งทอสองฝ่ายเดิมร้อยละ 1 ต่อปี มีจำนวน 6 รายการ ได้แก่ สินค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ทำด้วยผ้าขนสัตว์ (Wool) และรายการที่ 611 (ผ้า ทอใยสังเคราะห์) ในปี 10 หรือ ปี 2547 จะได้รับปริมาณโควตาเพิ่มขึ้นจากปี 2537 ถึงร้อยละ 15.8 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5 ต่อปี ตัวอย่างเช่น สินค้ารายการ 611 ปริมาณโควตาปี 2537 เท่ากับ 12,363,612 ตารางเมตร และจะเพิ่มเป็น 14,320,375 ตารางเมตร ในปี 2547

ตารางที่ 4.1 ปริมาณการนำเข้าที่เปิดเสรีตามข้อตกลง ATC (คิดเป็นร้อยละของปริมาณการนำเข้าใน ปี 2533 เป็นปีฐาน)

ช่วงเวลา	สัดส่วนการนำเข้าที่เปิดเสรี (Minimum Volume Integrated)	ปริมาณการนำเข้าสะสม (Accumulated Volume)	อัตราการขยายโควตาที่เหลือ (Remaining Quota Growth Rate)
1 ม.ค. 38 – 31 ธ.ค. 40	16	16	16
1 ม.ค. 41 – 31 ธ.ค. 44	17	33	25
1 ม.ค. 45 – 31 ธ.ค. 47	18	51	27
1 ม.ค. 48 เป็นต้นไป	49	100	Full Integration

ที่มา : Nordas (2004)

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบอัตราขยายตามข้อตกลงสิ่งทอสองฝ่ายในปี 2537 และสัดส่วนปริมาณที่เพิ่มขึ้นที่ไทยได้รับในปี 2547

ประเทศ	% อัตราการขยายของข้อตกลงเดิม ปี 2537	ร้อยละปริมาณที่เพิ่มขึ้นในปีที่ 10 ปี 2547
สหรัฐอเมริกา	1% Wool รายการที่ 611 4% รายการ 338/339,638/639 6% Cotton & MMF	15.8% 77.6% 133.9%
สหภาพยุโรป	3% รายการที่ 1,2,3 3.5% รายการ 8 5% รายการ 4,5,6,7 7% รายการ 10 6% รายการอื่นๆ	54.4% 65.6% 104.1% 167.6% 133.9%
แคนาดา	6% ทุกรายการ	133.9%
นอร์เวย์	2% รายการ 70	33.8%

ที่มา : สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ (2547)

4.1.2 โครงสร้างการผลิต

โครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย ประกอบไปด้วยหลายอุตสาหกรรมย่อยที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันทั้งระบบ โดยแสดงรายละเอียด ดังนี้

อุตสาหกรรมต้นน้ำ อุตสาหกรรมต้นน้ำในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม คือ อุตสาหกรรมเส้นใย โดยนำผลิตภัณฑ์ที่ได้จากธรรมชาติมาผลิตเป็นเส้นใย ซึ่งในการผลิตมีการพึ่งพาเครื่องจักรเป็นส่วนใหญ่ส่งผลให้เป็นอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนสูง ทั้งนี้ สามารถแบ่งประเภทของเส้นใยเป็น 2 ประเภท คือ

1) เส้นใยธรรมชาติ วัตถุดิบในการผลิต ได้แก่ ฝ้าย ไหม ป่าน ปอ เป็นต้น โดยมีกรผลิต เส้นใยฝ้ายมากที่สุด

2) เส้นใยสังเคราะห์ วัตถุดิบเป็นผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี ซึ่งเป็นผลผลิตที่ได้จากการผลิตน้ำมัน ส่งผลให้ราคาวัตถุดิบจะเป็นไปตามภาวะราคาน้ำมัน ซึ่งสามารถแบ่งประเภทเส้นใยสังเคราะห์ ได้เป็น เส้นใยโพลีเอสเตอร์ เส้นใยไนลอน เส้นใยอะคริลิก และเส้นใยเรยอน

อุตสาหกรรมกลางน้ำ เป็นอุตสาหกรรมที่นำเส้นใย จากอุตสาหกรรมต้นน้ำมาผลิตกระบวนการต่อไป ซึ่งแบ่งอุตสาหกรรมออกเป็นดังนี้

1) อุตสาหกรรมปั่นด้าย ในการผลิตจะใช้เครื่องจักรตลอดกระบวนการผลิต แต่ทั้งนี้เงินลงทุนในเครื่องจักรและการใช้เทคโนโลยีจะไม่สูงเท่าการผลิตเส้นใย ซึ่งสามารถแบ่งผลิตภัณฑ์ตามวัตถุดิบที่นำมาผลิตเป็น 2 ประเภท คือ

1.1) เส้นด้ายฝ้าย ซึ่งแบ่งเป็นเส้นด้ายสำหรับทอผ้าและเส้นด้ายสำหรับเย็บผ้า

1.2) เส้นด้ายใยสังเคราะห์ ผลิตภัณฑ์ได้แก่ เส้นด้ายโพลีเอสเตอร์ เส้นด้ายไนลอน เส้นด้ายอะคริลิก และเส้นด้ายเรยอน

2) อุตสาหกรรมผลิตผ้าผืน เป็นกระบวนการผลิตที่ต่อเนื่องจากอุตสาหกรรมปั่นด้าย สามารถแบ่งเป็นการผลิตผ้าผืนได้ 2 ประเภท คือ

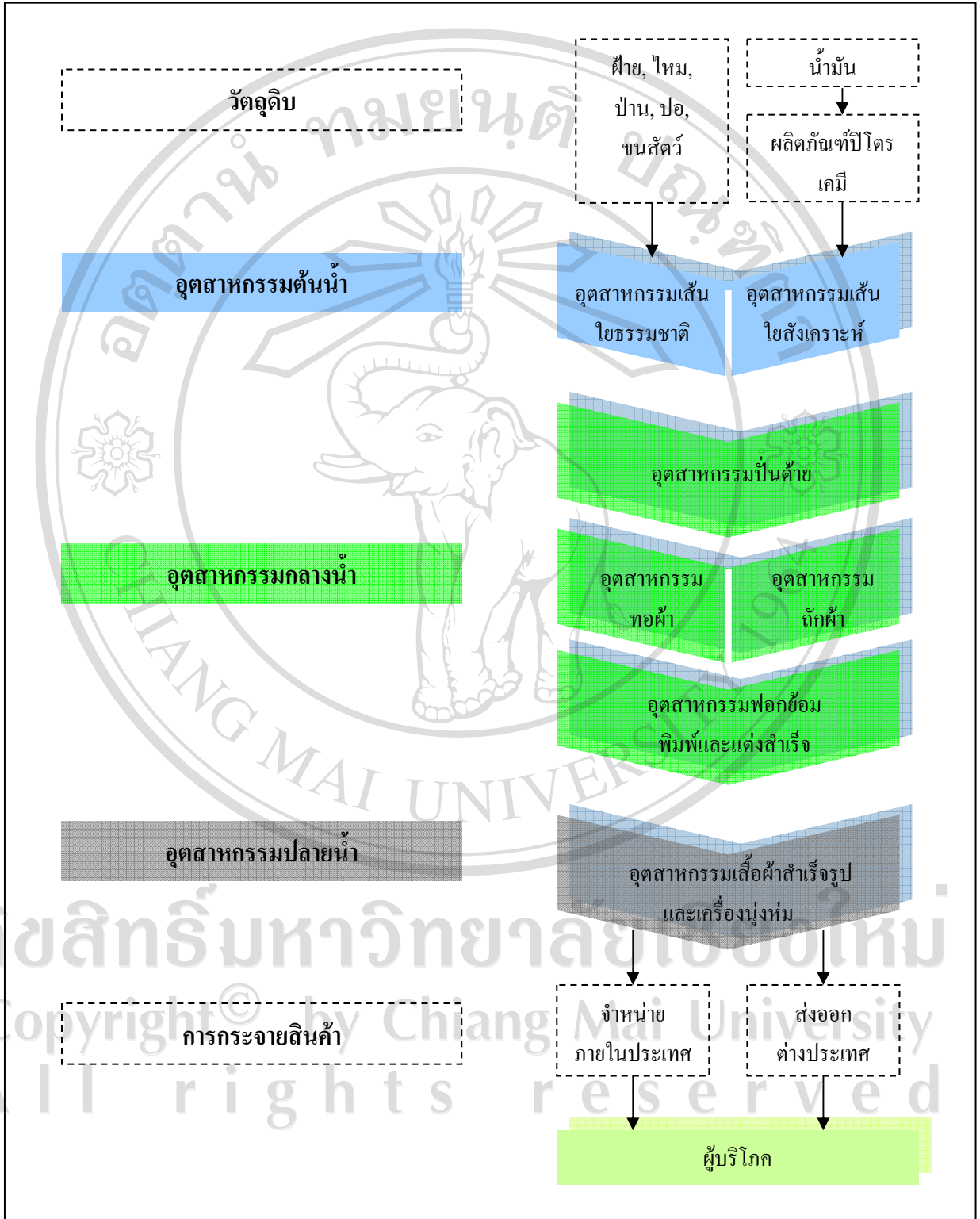
2.1) อุตสาหกรรมทอผ้า ผลิตภัณฑ์ได้แก่ ผ้าทอจากใยฝ้าย ใยสังเคราะห์ ใยผสม

2.2) อุตสาหกรรมผ้าถัก ผลิตภัณฑ์ได้แก่ ผ้าถักจากใยฝ้าย ใยสังเคราะห์ ใยผสม

3) อุตสาหกรรมฟอกย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ เป็นการนำผ้าที่ได้จากการทอหรือถักนำมาผ่านกระบวนการฟอก ทำให้ผ้าขาวและสะอาด ก่อนที่จะทำการย้อมสีและพิมพ์ลายตามที่ต้องการ แล้วจึงทำการแต่งสำเร็จ คือ ทำให้ผ้ามีคุณสมบัติต่างๆ เช่น อ่อนนุ่ม มัน เงา กันน้ำ หรือยับยาก เป็นต้น ซึ่งอุตสาหกรรมนี้ จะมีการแข่งขันค่อนข้างสูง เนื่องจากการผลิตต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านลดลาย สี หรือคุณสมบัติของเนื้อผ้า เพื่อให้สามารถรองรับการพัฒนาการออกแบบเครื่องนุ่งห่มทั้งในประเทศและต่างประเทศ

อุตสาหกรรมปลายน้ำ อุตสาหกรรมปลายน้ำ ได้แก่ อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม และอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สิ่งทอสำเร็จรูปอื่นๆ ซึ่งอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มมีมูลค่าการค้าระหว่างประเทศมากที่สุด และมีการแบ่งตลาดที่หลากหลายตามความต้องการของลูกค้า ทั้งในด้านรูปแบบคุณภาพ รวมถึงกำลังซื้อของลูกค้า โดยในกระบวนการผลิตต้องพึ่งพาแรงงานเป็นหลัก ส่วนการใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรอยู่ในระดับไม่สูงมากนัก

รูปที่ 4.1 โครงสร้างอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

ที่มา : ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2548)

4.1.3 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่จดทะเบียนของไทย

1) จำนวนโรงงานที่จดทะเบียน

จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่จดทะเบียนสะสมถึงปี 2550 มีจำนวนโรงงานสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มทั้งสิ้น 5,603 โรงงาน ประเภทของโรงงานที่มีการประกอบกิจการมากที่สุด ได้แก่ โรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูป รองลงมาคือ โรงงานทอผ้า ถักผ้า เส้นใยและปั่นด้าย โดยมีจำนวนโรงงาน 2,519 818 759 และ 317 โรงงาน ตามลำดับ (ตารางที่ 4.3)

สำหรับจำนวนโรงงานที่มีการประกอบกิจการใหม่ในปี 2550 มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 140 โรงงาน ประเภทของโรงงานที่มีการประกอบกิจการใหม่มากที่สุด ได้แก่ โรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูป รองลงมาคือ โรงงานถักผ้า ทอผ้า และเคหะสิ่งทอ โดยมีจำนวนโรงงาน 73 20 16 และ 9 โรงงาน ตามลำดับ

โรงงานที่มีการขยายกิจการ มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 45 โรงงาน ประเภทของโรงงานที่มีการขยายกิจการมากที่สุด ได้แก่ โรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูป รองลงมาคือ โรงงานถักผ้า ทอผ้า เส้นใยและปั่นด้าย รวมถึงโรงงานฟอกย้อมและพิมพ์ผ้าที่มีจำนวนการขยายกิจการเท่ากัน ซึ่งมีจำนวนโรงงาน 18 10 7 และ 6 โรงงาน ตามลำดับ

และโรงงานที่มีการยกเลิกกิจการ มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 114 โรงงาน ประเภทของโรงงานที่มีการยกเลิกกิจการมากที่สุด ได้แก่ โรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูป รองลงมาคือ โรงงานถักผ้า ทอผ้า เส้นใยและปั่นด้าย โดยมีจำนวนโรงงาน 64 22 16 และ 4 โรงงาน ตามลำดับ

2) จำนวนโรงงานและแรงงานที่จดทะเบียน เดือนมกราคม 2551

จากจำนวนโรงงานที่จดทะเบียน ในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ในเดือนมกราคม 2551 มีจำนวนโรงงานที่ประกอบกิจการใหม่หรือตั้งโรงงานใหม่ มีจำนวนทั้งสิ้น 16 โรงงาน มีจำนวนแรงงานทั้งสิ้น 1,965 คน ประเภทของจำนวนโรงงานที่มีการตั้งใหม่มากที่สุดคือ การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป มีจำนวน 10 โรงงาน และมีจำนวนคนงาน 1,547 คน โรงงานถักผ้า มีจำนวน 2 โรงงาน และการผลิตประเภทอื่นๆเช่น ทอผ้า เคหะสิ่งทอ ปักลวดลาย ถักผ้า (ตารางที่ 4.4) โรงงานที่ขยายกิจการมีจำนวน 2 โรงงาน และมีแรงงาน 99 คน โดยเป็นโรงงานทอผ้าและพิมพ์ผ้า

โรงงานที่ยกเลิกกิจการมีทั้งสิ้น 9 โรงงาน มีจำนวนแรงงาน 482 คน โดยเป็นโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป จำนวน 8 โรงงาน และโรงงานเส้นใยและปั่นด้าย 1 โรงงาน

ตารางที่ 4.3 จำนวน โรงงานที่จดทะเบียนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจำแนกตามลักษณะ
การดำเนินกิจการ ปี 2550

ประเภทโรงงาน	จำนวนโรงงาน สะสม	จำนวนโรงงาน		
		ประกอบ กิจการใหม่	ขยายกิจการ	ยกเลิกกิจการ
รวม	5,603	140	45	114
- เส้นใยและปั่นด้าย	317	8	7	4
- ทอผ้า	818	16	6	16
- ฟอกย้อม	274	-	6	1
- พิมพ์ผ้า	179	-	2	1
- เกละสิ่งทอ	170	9	-	1
- เชือกและทอกระสอบ	10	-	-	-
- ผลิตภัณฑ์จากผ้าใบ, เต็นท์	35	2	1	1
- ปักกลดลาย	175	4	-	2
- ถักผ้า	759	20	10	22
- พรหม	21	-	1	-
- เชือก	59	-	1	1
- ดาข่าย แห อวน	42	3	-	-
- ฝ้าน้ำมัน	18	-	-	-
- แผ่นเส้นใย	13	-	-	-
- ฝ้าลูกไม้ หรือฝ้าลูกไม้เทียม	5	-	-	-
- วัสดุจากเส้นใยใช้ทำเบาะนอน	68	1	-	-
- การผลิตเส้นใยที่ทำจากวัสดุ เส้นใยที่ไม่ใช่แล้ว	77	2	2	-
- การทำด้ายหรือผ้าใบสำหรับ ยานนอกล้อเลื่อน	4	-	-	-
- เสื้อผ้าสำเร็จรูป	2,519	73	18	64
- ทำหมวก	10	2	1	1

ที่มา : กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม (2551)

ตารางที่ 4.4 จำนวน โรงงาน และแรงงานที่จดทะเบียนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม
จำแนกตามลักษณะการดำเนินงาน เดือนมกราคม 2551

ประเภทโรงงาน	จำนวนโรงงาน	จำนวนแรงงาน
ประกอบกิจการใหม่	16	1,965
- ทอผ้า	1	9
- เคหะสิ่งทอ, ผ้าใบ, เต็นท์	1	39
- ปักกลดลาย	1	8
- ถักผ้า	2	350
- การผลิตเส้นใยที่ทำจากวัสดุเส้นใยที่ไม่ใช่แล้ว	1	12
- เสื้อผ้าสำเร็จรูป	10	1,547
ขยายกิจการ	2	99
- ทอผ้า	1	24
- พิมพ์ผ้า	1	75
ยกเลิกกิจการ	9	482
- เส้นใยและปั่นด้าย	1	9
- เสื้อผ้าสำเร็จรูป	8	473

ที่มา : กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม (2551)

4.1.4 สถานการณ์การส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปสหรัฐอเมริกา

การส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปยังสหรัฐอเมริกาในปี 2549 มีมูลค่าส่งออก รวมทั้งสิ้น 2,083.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงจากปี 2548 ร้อยละ 1.3 โดยส่งออกสิ่งทอ (ผ้าฝ้าย เส้นด้าย เส้นใย และอื่นๆ) มูลค่า 303.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และส่งออกเครื่องนุ่งห่มมูลค่า 1,780.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

การส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปยังสหรัฐอเมริกาในปี 2550 มีมูลค่าส่งออก รวมทั้งสิ้น 1,971.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงจากปี 2549 ร้อยละ -5.4 โดยส่งออกเครื่องนุ่งห่มมูลค่า 1,647.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงร้อยละ -7.5 และส่งออกสิ่งทอมูลค่า 324.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 7 โดยสินค้าสิ่งทอที่ส่งออกมาที่สุดคือ เคหะสิ่งทอ มีมูลค่า 127.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และสินค้าเครื่องนุ่งห่มที่ส่งออกมาที่สุดคือ เสื้อผ้าสำเร็จรูป มีมูลค่า 1,477.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ตารางที่ 4.5)

มูลค่าการส่งออกรวมของสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยปี 2549 และปี 2550 ไปยังสหรัฐอเมริกา มีมูลค่าลดลงเป็นผลมาจากปัจจัยสำคัญก็คือ การที่สหรัฐอเมริกายกเลิกระบบโควตาการนำเข้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ทำให้การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นไปอย่างเสรี ผู้นำเข้าสามารถที่จะเลือกนำเข้าจากประเทศไหนก็ได้ที่สามารถตอบสนองตามความต้องการได้ ซึ่งประเทศไทยประสบกับปัญหาหลายประการที่ทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ที่มีศักยภาพในการผลิตสูงได้ สาเหตุต่างๆ ได้แก่ ปัญหาค่าจ้างแรงงานสูง ขาดแคลนแรงงาน รวมทั้งการแข็งค่าของเงินบาท ที่มาจากค่าเงินสหรัฐอ่อนค่าลง เนื่องมาจากปัญหาซับไพร์ม (subprime) และการไหลเข้าของเงินทุนจากต่างประเทศ ทำให้เสียเปรียบในการแข่งขัน นอกจากนี้ยังมี ปัญหาราคาน้ำมันที่สูงขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตโดยเฉพาะอุตสาหกรรมเส้นใยซึ่งต้องใช้วัตถุดิบปิโตรเคมีนำเข้ามาผลิต มีต้นทุนสูงขึ้น ส่งผลให้อุตสาหกรรมต่อเนื่อง คือ เส้นด้าย ผ้าฝ้าย และเครื่องนุ่งห่ม มีต้นทุนการผลิตสูงขึ้นด้วย

ตารางที่ 4.5 การส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปสหรัฐอเมริกา มูลค่า : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

รายการสินค้า	2548	2549	2550	อัตราการขยายตัว (%) 2549-2550
สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	2,111.1	2,083.5	1,971.8	-5.4
สิ่งทอ	315.6	303.1	324.3	7.0
1. ผ้าผืน	70.2	54.6	50.3	-7.9
1.1 ผ้าผืนทำจากฝ้าย	30.5	22.2	23.8	7.2
1.2 ผ้าผืนทำจากใยประดิษฐ์	32.5	26.1	19.4	-25.7
1.3 ผ้าผืนทำจากไหม	5.8	5.3	6.3	18.9
1.4 ผ้าผืนทำจากวัสดุทออื่นๆ	1.5	0.9	0.8	-11.1
2. ด้ายและเส้นใยประดิษฐ์	48.9	43.8	46.1	5.3
2.1 ด้ายฝ้าย	15.4	14.4	17.1	18.8
2.2 ด้ายเส้นใยประดิษฐ์	33.4	29.4	29.0	-1.4
3. เคหะสิ่งทอ	107.7	122.1	127.3	4.3
4. เส้นใยประดิษฐ์	29.9	28.6	43.2	51.0
5. ผ้าปักและผ้าลูกไม้	7.2	5.5	4.5	-18.2
6. ตาข่ายจับปลา	1.7	0.9	0.9	0.0
7. ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ	2.5	3.2	3.4	6.2
8. ผ้าแบบสำหรับตัดเสื้อและผ้าที่จัดทำแล้ว	17.4	12.1	7.9	-34.7
9. สิ่งทออื่นๆ	30.1	32.4	40.7	25.6
เครื่องนุ่งห่ม	1,795.5	1,780.4	1,647.5	-7.5
1. เสื้อผ้าสำเร็จรูป	1,664.9	1,627.3	1,477.3	-9.2
1.1 เสื้อผ้าสำเร็จรูปทำจากฝ้าย	884.1	854.4	725.1	-15.1
1.2 เสื้อผ้าสำเร็จรูปทำจากใยประดิษฐ์	323.0	351.1	349.4	-0.5
1.3 เสื้อผ้าสำเร็จรูปทำจากไหม	2.0	1.8	8.1	350.0
1.4 เสื้อผ้าสำเร็จรูปทำจากขนสัตว์	41.2	38.6	38.3	-0.8
1.5 เสื้อผ้าสำเร็จรูปทำจากวัสดุทออื่นๆ	254.7	222.9	209.5	-6.0
1.6 เสื้อผ้าสำเร็จรูปเสื้อผ้าเด็กอ่อน	160.0	158.4	146.8	-7.3
2. เครื่องยกทรง รัดทรง และส่วนประกอบ	118.3	139.7	159.0	13.8
3. ถุงเท้าและถุงน่อง	9.9	10.9	8.9	-18.3
4. ถุงมือผ้า	2.4	2.6	2.3	-11.5

ที่มา : สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ (2550)

4.1.5 ปัญหาและอุปสรรคของการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปสหรัฐอเมริกาในปัจจุบัน

1) ปัญหาความผันผวนของค่าเงินดอลลาร์ อันเนื่องมาจากเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาชะลอตัวจากปัญหาซับไพร์ม (Subprime) และจากการที่ไทยมีการไหลเข้าของเงินทุนต่างประเทศจำนวนมาก ซึ่งส่งผลให้ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้ประกอบการได้รับมูลค่าส่งออกในรูปเงินบาทลดลง และเสียเปรียบในการแข่งขัน ส่งผลต่อการส่งออกสินค้า

2) ปัญหาระดับราคาน้ำมันที่สูง ทำให้ต้นทุนการผลิตโดยเฉพาะอุตสาหกรรมเส้นใยซึ่งต้องใช้วัตถุดิบปิโตรเคมีนำเข้ามาผลิตมีต้นทุนสูงขึ้น ส่งผลให้อุตสาหกรรมต่อเนื่อง คือ เส้นด้าย ผ้าฝ้าย และเครื่องนุ่งห่ม มีต้นทุนการผลิตสูงขึ้นด้วย ซึ่งทำให้สินค้าของไทยมีราคาสูงขึ้น ทำให้เสียเปรียบในการแข่งขันกับประเทศที่มีต้นทุนการผลิตต่ำ

3) ปัญหาขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะ และค่าจ้างแรงงานสูง ซึ่งมีผลกระทบมากกับอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ที่ต้องใช้แรงงานมาก ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง ส่งผลให้เสียเปรียบในการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำ เช่น ประเทศจีน อินโดนีเซีย และเวียดนาม

4) การทำข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ระหว่างไทย-สหรัฐอเมริกา ยังไม่บรรลุผลข้อตกลง โดยที่ประเทศไทยต้องการให้มีการลดภาษีสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็น 0% ทันทีทุกรายการ เนื่องจากเป็นสินค้าที่สหรัฐฯ นำเข้ามาอยู่แล้วและไทยมีส่วนแบ่งตลาดเพียงเล็กน้อย ขณะที่สหรัฐอเมริกาต้องการให้มีการกำหนดเงื่อนไขแหล่งกำเนิดสินค้าแบบ yarn forward จึงจะได้สิทธิในการลดภาษีนำเข้า ขณะที่ประเทศไทยไม่ต้องการให้มีมาตรการนี้

5) แนวโน้มเศรษฐกิจของไทยที่ชะลอตัวลง ส่งผลต่ออุตสาหกรรมและการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย ทำให้มีส่วนแบ่งตลาดลดลง

6) การขาดการทำการตลาดเชิงรุก ไม่มีตราสินค้า (Brand) เป็นของตนเองที่เป็นที่ยอมรับ โดยยังคงรับจ้างผลิต และขาดการวิจัยและพัฒนา โดยเฉพาะรูปแบบการผลิตสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

7) ขาดการเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทยที่ใช้วัตถุดิบในประเทศ ตั้งแต่อุตสาหกรรมต้นน้ำถึงปลายน้ำ เพื่อที่จะทำให้ใช้ระยะเวลาอันน้อยลงตั้งแต่การผลิตจนถึงการส่งมอบ ซึ่งหากผู้ประกอบการรายใดไม่สามารถปรับตัวเพื่อสนองตอบผู้ซื้อได้ทันเวลา ผู้ซื้อก็อาจจะตัดซื้อผู้ส่งออกของไทยออกจากการเป็น supplier ได้

4.1.6 มาตรการกีดกันทางการค้าในรูปภาษีศุลกากร (Tariff Barrier)

อัตราภาษีนำเข้าสิ่งทอของสหรัฐอเมริกาสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ (สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ, 2547) คือ

- 1) อัตราภาษีศุลกากรโดยทั่วไป (MFN) ตามรหัสศุลกากรของสหรัฐอเมริกายปี 2544 อยู่ในอัตราร้อยละ 0-10 ของมูลค่าสินค้า
- 2) สินค้าสิ่งทอที่สหรัฐอเมริกานำเข้าจากไทยมีอัตราภาษีศุลกากรสูง คืออัตราร้อยละ 0-35
- 3) ค่าธรรมเนียมพิธีการศุลกากรตามกฎหมาย Customs and Trade Act 1990 ฉบับแก้ไข และ Uruguay Round Trade Agreement 1994 สหรัฐอเมริกาได้เก็บค่าธรรมเนียมพิธีการศุลกากรในการนำเข้าแต่ละครั้ง ดังนี้
  - การนำเข้าปกติ (Formal Entry) ถ้ามูลค่าสินค้านำเข้ามากกว่า 2,000 เหรียญสหรัฐ จะเก็บค่าธรรมเนียมพิธีการศุลกากรร้อยละ 0.21 ของมูลค่าสินค้านำเข้า ทั้งนี้ต้องไม่น้อยกว่า 25 เหรียญสหรัฐ แต่ไม่เกิน 485 เหรียญสหรัฐ
  - การนำเข้าสินค้าที่มีมูลค่าน้อย (Informal Entry) ซึ่งมูลค่าสินค้านำเข้าน้อยกว่า 2,000 เหรียญสหรัฐ ผู้นำเข้าสามารถดำเนินการผ่านพิธีการศุลกากรได้ด้วยตนเอง โดยระบบอัตโนมัติจะเก็บค่าธรรมเนียมพิธีการศุลกากร 2 เหรียญสหรัฐ ในกรณีที่ดำเนินการผ่านพิธีการศุลกากรด้วยระบบเอกสารธรรมดาจะเก็บค่าธรรมเนียมพิธีการศุลกากร 6 เหรียญสหรัฐ และในกรณีที่ดำเนินการผ่านพิธีการศุลกากรด้วยระบบเอกสารธรรมดา โดยเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรสหรัฐอเมริกาเป็นผู้ดำเนินการจะเก็บค่าธรรมเนียมพิธีการศุลกากร 9 เหรียญสหรัฐ

4.1.7 มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (Non-Tariff Barrier)

1) มาตรการต่อต้านการทุ่มตลาด การทุ่มตลาด (Anti-Dumping Duty : AD) คือ การที่ผู้ส่งออกส่งสินค้าไปยังประเทศผู้นำเข้าในราคาที่ต่ำกว่าราคาหรือมูลค่าปกติ (Normal Value) การทุ่มตลาดมิใช่การดำเนินการที่ขัดต่อบทบัญญัติขององค์การการค้าโลกแต่อย่างใด กล่าวคือ ไม่มีบทบัญญัติใดของแอกต์ที่ห้ามรัฐหรือเอกชนของรัฐใดดำเนินการทุ่มตลาด เพียงแต่ถ้าการทุ่มตลาดนั้นก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่ออุตสาหกรรมในประเทศผู้นำเข้า (Domestic Industry) ประเทศผู้นำเข้ามีสิทธิเก็บภาษีตอบโต้ได้ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะการทุ่มตลาดนั้นเป็นการเลือกปฏิบัติด้านราคา (Price Discrimination) ถือว่าเป็น “การปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม” (Unfair Trade Practice) อย่างหนึ่ง ซึ่งองค์การการค้าโลกเห็นว่า เมื่อประเทศผู้ส่งออกทำการทุ่มตลาด ประเทศผู้ส่งออกนั้นก็ได้รับผลกระทบต่อ ผู้บริโภค ผู้ผลิต และผู้ส่งออกในประเทศตนทั้งในเชิงบวกและในเชิงลบด้วย กล่าวคือ ผู้บริโภคในประเทศผู้ส่งออกต้องซื้อสินค้าในราคาสูงกว่าที่ควรจะเป็น

เช่นเดียวกับผู้ผลิตในประเทศผู้ส่งออกที่ใช้สินค้านั้นเป็นวัตถุดิบ จะมีต้นทุนที่สูงขึ้น และสูญเสียความได้เปรียบเมื่อต้องส่งสินค้าที่ใช้วัตถุดิบนั้นไปยังประเทศผู้นำเข้าหรือในประเทศที่สาม ส่วนผู้ส่งออกจะมีความได้เปรียบในการแข่งขันอันเป็นผลมาจากเรื่องราคา

ขณะเดียวกัน ประเทศผู้นำเข้าก็ได้รับผลกระทบทั้งต่อผู้ผลิตและผู้บริโภคเช่นกัน กล่าวคือ ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าได้ในราคาถูก เช่นเดียวกับผู้ผลิตที่ใช้สินค้านำเข้านั้นเป็นวัตถุดิบจะมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำลง ทำให้มีความได้เปรียบในการแข่งขัน แต่ผู้ผลิตในประเทศที่ผลิตสินค้าชนิดเดียวกับสินค้านำเข้าจะเสียเปรียบในการแข่งขัน

เมื่อพิสูจน์ได้ว่ามีการทุ่มตลาดเกิดขึ้นจริง รัฐบาลของประเทศผู้นำเข้าก็อาจเรียกเก็บภาษีต่อต้านการทุ่มตลาดจากสินค้านำเข้าที่มีราคาขายในตลาดต่ำกว่าราคาที่ขายอยู่ในตลาดของผู้ผลิตเอง โดยอัตราต่อต้านการทุ่มตลาดจะเท่ากับส่วนเหลือของการทุ่มตลาด ทั้งนี้ เพื่อให้ราคาราคาสินค้านำเข้ามีราคาสูงขึ้นเท่ากับราคาสินค้าที่ผลิตและจำหน่ายในประเทศตน

ทั้งนี้ ประเทศไทยต้องเผชิญกับมาตรการต่อต้านการทุ่มตลาดเส้นด้ายกับผ้าฝ้ายจากประเทศสหรัฐอเมริกา

2) มาตรการตอบโต้การอุดหนุน การอุดหนุน (Countervailing Duty : CVD) คือ การที่รัฐให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ผู้ประกอบการ โดยสามารถแบ่งเป็น 2 รูปแบบใหญ่ๆ คือ

2.1) การให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน (Financial Contribution) ไม่ว่าจะดำเนินการโดยรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆ ดังนี้

- การโอนเงินทุนโดยตรง เช่น การให้เปล่า เงินกู้ เงินกู้ยืมอัตราดอกเบี้ยพิเศษ การค้ำประกันเงินกู้

- การยกเว้นภาษี การลดหย่อนภาษี หรือการเครดิตภาษี

- การจัดหาสินค้าหรือบริการที่เกินกว่าสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่เป็นหน้าที่ของรัฐอยู่แล้ว

2.2) การกระทำใดที่เป็นการอุดหนุนด้านราคาหรือรายได้ เช่น โครงการปรับเสถียรภาพราคาหรือรายได้ (Stabilization Schemes) นอกจากนั้น ยังมีมาตรการตอบโต้ชั่วคราว ซึ่งอาจอยู่ในรูปการเก็บภาษีชั่วคราวหรือการวางหลักประกันซึ่งในมาตรา 21.3 กำหนดให้ใช้มาตรการตอบโต้ได้ไม่เกิน 5 ปีนับจากวันที่กำหนด แต่อาจขยายเวลาได้ถ้าเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจเห็นว่า การเลิกเก็บภาษีเพื่อตอบโต้จะทำให้มีการอุดหนุนและเกิดความเสียหายได้อีก

3) กฎระเบียบสิ่งทอของสหรัฐอเมริกา

3.1) การปิดฉลากสินค้า

- สิ่งทอที่นำเข้าสู่สหรัฐอเมริกาต้องมีการปิดฉลากเพื่อแสดงชื่อประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิดสินค้า (Country of Origin)

- ผลิตภัณฑ์เส้นใยสิ่งทอทุกประเภทที่นำเข้ามาจำหน่ายในสหรัฐอเมริกาต้องมีการแสดงชื่อ (Generic Name) ของวัตถุดิบที่ใช้ผลิตเส้นใย โดยระบุตัวเลขสัดส่วนเป็นร้อยละโดยน้ำหนักของส่วนประกอบเส้นใย ถ้าเส้นใยนั้นมีสัดส่วนผสมอยู่ในผลิตภัณฑ์เกินร้อยละ 5

- กฎหมาย Wool Products Labelling Act 1939 กำหนดให้ผลิตภัณฑ์ขนสัตว์ (Wool Products) ที่มีส่วนผสมของเส้นใยขนสัตว์ (Wool Fibre) จะต้องแสดงเครื่องหมายอย่างชัดเจนเกี่ยวกับลักษณะของผลิตภัณฑ์ ยกเว้นพรม ผ้าบุเฟอร์นิเจอร์ รวมทั้งผลิตภัณฑ์ผ้าขนสัตว์ที่มีอายุการผลิตนานเกิน 20 ปี ก่อนที่จะนำเข้าสู่สหรัฐอเมริกา

3.2) มาตรฐานการจ้างงาน SA 8000 สหรัฐอเมริกาได้กำหนดมาตรฐานการจ้างงานที่เรียกว่า Social Accountability 8000 หรือ SA 8000 ซึ่งมีข้อกำหนดที่สำคัญ ได้แก่ การห้ามใช้แรงงานเด็ก การใช้แรงงานที่ถูกหลักเกณฑ์ความปลอดภัยและสุขอนามัย จำนวนชั่วโมงในการทำงานต้องไม่มากกว่า 60 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และต้องจ่ายค่าแรงงานในอัตราที่ไม่ต่ำกว่าอัตราค่าแรงขั้นต่ำ เป็นต้น

4.2 การวิเคราะห์การส่งออกสิ่งทอของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

4.2.1 การวิเคราะห์ RCA สิ่งทอ

ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสิ่งทอไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาโดยตลอดตั้งแต่ปี 2538-2550 เนื่องจากมีค่า RCA มากกว่า 1 แต่ก็มากกว่า 1 ไม่มาก คืออยู่ในราวๆ 1 กว่าๆ ไม่ถึง 2 กล่าวคือมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบแต่ก็ไม่มาก และในระยะแรกที่มีการทยอยปล่อยเสรีสิ่งทอคือระหว่างปี 2538-2540 ค่า RCA มีค่าประมาณใกล้เคียงกัน แม้ว่าในปี 2539 ค่าจะลดลง แต่ก็เพิ่มขึ้นในปี 2540 ในระยะที่สองระหว่างปี 2541-2544 ค่า RCA ลดลงในปี 2542 แต่ก็เพิ่มขึ้นในปี 2543 และ ปี 2544 ส่วนในระยะที่สามระหว่างปี 2545-2547 โดยปี 2545 ค่า RCA มีค่าลดลง ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการชะลอตัวทางเศรษฐกิจของไทย และการก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกาเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 และค่า RCA ยังลดลงต่อเนื่องไปถึงปี 2547 และระยะสุดท้ายตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นไป ซึ่งเป็นระยะที่ยกเลิกโควตาส่งทอทั้งหมด ค่า RCA ก็ยังมีค่าลดลงต่อเนื่องเรื่อยมา โดยในปี 2548 2549 มีค่า 1.269 และ 1.165 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าศักยภาพของไทยในการส่งออกสิ่งทอไปสหรัฐอเมริกาลดลง อย่างไรก็ตามในปี 2550 ค่า RCA มีค่า 1.337 ซึ่งเพิ่มขึ้นเล็กน้อย สาเหตุอาจมาจากไทยเริ่มที่จะปรับตัวได้ โดยที่มีการส่งออกฝ้าย, ฝ้ายที่ใช้ในอุตสาหกรรม และเส้นใยประดิษฐ์ได้เพิ่มขึ้น ทำให้มีการส่งออกเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

เมื่อพิจารณาเทียบกับประเทศคู่แข่ง ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเป็นอันดับ 2 รองจากประเทศอินเดีย โดยที่อินเดียมีค่า RCA มากกว่าไทยและมากกว่าประเทศอื่นๆมาก แสดงว่าประเทศอินเดียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นอย่างมาก ขณะที่ประเทศแคนาดา เม็กซิโก และจีน ไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ เนื่องจากค่า RCA น้อยกว่า 1 แสดงว่าแคนาดา เม็กซิโก และจีน มีสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกสิ่งทอต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดน้อย โดยที่ประเทศจีนค่า RCA มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเข้าใกล้ 1 แสดงว่าประเทศจีนส่งออกสิ่งทอได้มากขึ้น และเมื่อพิจารณาหลังจากที่มีการเปิดเสรีสิ่งทอคือตั้งแต่ปี 2548 ประเทศจีนมีค่า RCA ที่เพิ่มขึ้น แต่ประเทศแคนาดาและเม็กซิโก มีค่า RCA ลดลง ส่วนประเทศอินเดียมีค่าเพิ่มขึ้นในปี 2549 แต่ลดลงในปี 2550 (ตารางที่ 4.6 และรูปที่ 4.2)

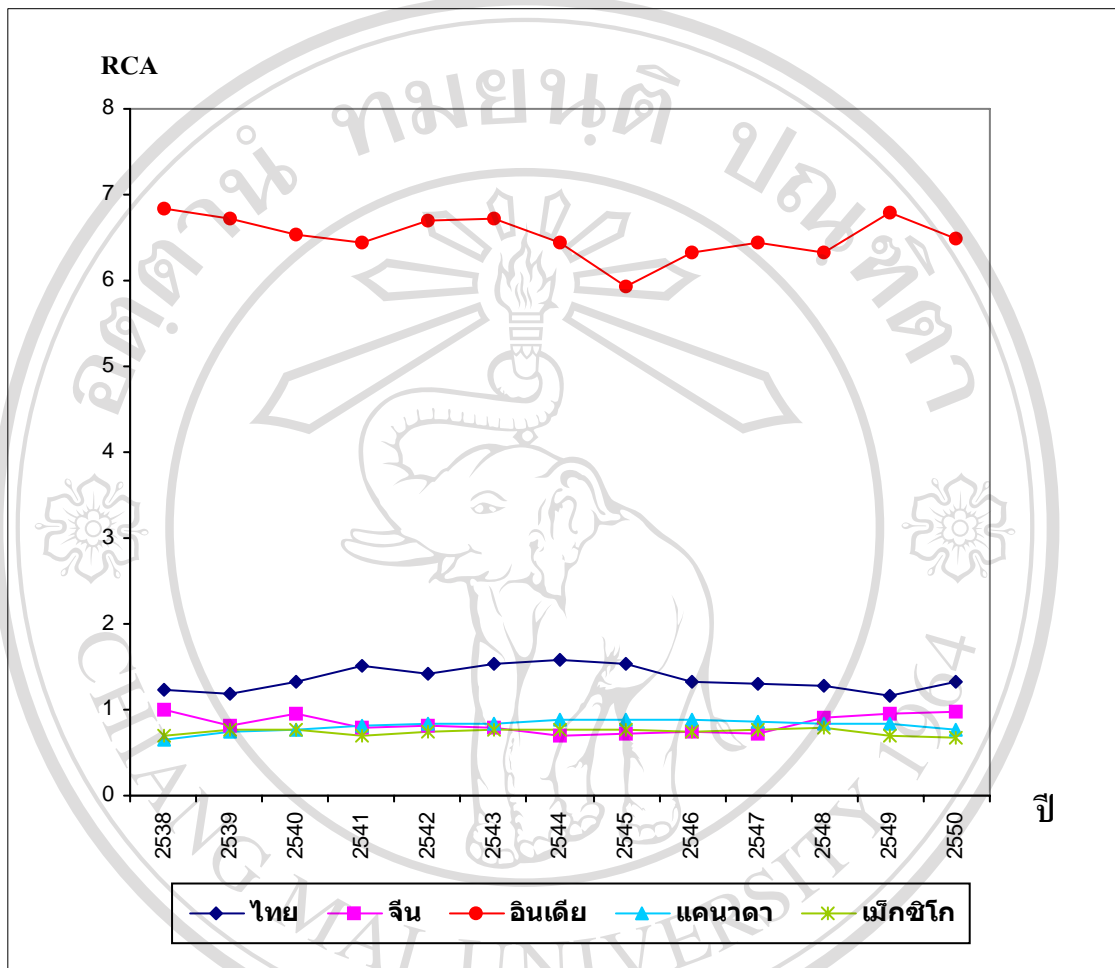
ตารางที่ 4.6 ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของสิ่งทอส่งออกของไทยและประเทศคู่แข่งใน
ตลาดสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2550

ปี พ.ศ.	ไทย	จีน	อินเดีย	แคนาดา	เม็กซิโก
2538	1.236	0.989	6.835	0.662	0.702
2539	1.179	0.823	6.719	0.736	0.777
2540	1.329	0.958	6.526	0.763	0.766
2541	1.504	0.802	6.438	0.811	0.707
2542	1.428	0.811	6.687	0.838	0.745
2543	1.541	0.797	6.715	0.845	0.762
2544	1.574	0.702	6.445	0.892	0.773
2545	1.526	0.726	5.924	0.885	0.769
2546	1.318	0.743	6.318	0.891	0.745
2547	1.306	0.725	6.442	0.865	0.756
2548	1.269	0.898	6.337	0.837	0.783
2549	1.165	0.962	6.792	0.829	0.693
2550	1.337	0.967	6.489	0.776	0.663

ที่มา : จากการคำนวณโดยใช้ข้อมูลจาก United States International Trade Commission (USITC)

All rights reserved

รูปที่ 4.2 ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของสิ่งทอส่งออกของไทยและประเทศคู่แข่งในตลาดสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2550

ที่มา : จากตารางที่ 4.6

4.2.2 ส่วนแบ่งตลาด (Market Share)

ส่วนแบ่งตลาดสิ่งทอของไทยในระหว่างปี 2538-2540 มีค่าลดลงในปี 2539 แต่ก็เพิ่มขึ้นในปี 2540 ส่วนในระหว่างปี 2541-2544 ไทยมีส่วนแบ่งตลาดใกล้เคียงกัน แต่ในปี 2544 ไทยมีส่วนแบ่งตลาดลดลง และในระหว่างปี 2545-2547 ไทยมีส่วนแบ่งตลาดลดลงต่อเนื่องมาจกปี 2544 และตั้งแต่ปี 2548 ที่มีการยกเลิกโควตาส่งทออย่างสมบูรณ์ไทยมีส่วนแบ่งตลาดลดลงในปี 2548 และ 2549 แต่ในปี 2550 ไทยมีส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้น โดยในปี 2548 2549 และ 2550 มีค่าส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 1.511 1.411 และ 1.558 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเทียบกับประเทศคู่แข่ง ไทยมีส่วนแบ่งตลาดสิ่งทอน้อยที่สุด โดยประเทศแคนาดาและประเทศเม็กซิโก มีส่วนแบ่งตลาดลดลงหลังจากที่มีการยกเลิกระบบโควตา ส่วนประเทศจีนและอินเดียมีส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้น แต่ในปี 2550 อินเดียมีส่วนแบ่งตลาดลดลงเล็กน้อย (ตารางที่ 4.7 และรูปที่ 4.3)

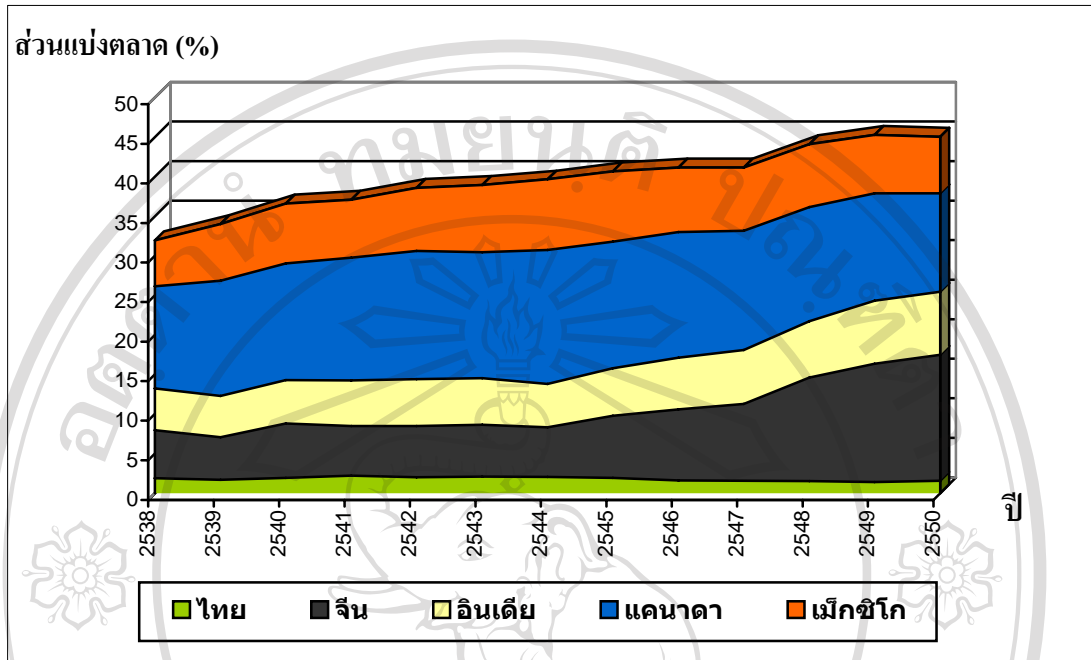
ตารางที่ 4.7 ส่วนแบ่งตลาดสิ่งทอของไทยและประเทศคู่แข่งในตลาดสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2550 (คิดเป็นร้อยละ)

ปี พ.ศ.	ไทย	จีน	อินเดีย	แคนาดา	เม็กซิโก
2538	1.887	6.060	5.273	12.917	5.830
2539	1.689	5.353	5.238	14.566	7.168
2540	1.923	6.887	5.491	14.735	7.559
2541	2.212	6.244	5.794	15.511	7.325
2542	1.995	6.470	5.927	16.211	7.972
2543	2.075	6.552	5.897	15.916	8.509
2544	2.030	6.288	5.496	16.944	8.893
2545	1.941	7.809	6.017	16.026	8.904
2546	1.589	8.987	6.549	15.864	8.165
2547	1.562	9.704	6.821	15.071	8.018
2548	1.511	13.083	7.133	14.422	7.978
2549	1.411	14.928	7.991	13.556	7.402
2550	1.558	15.912	7.979	12.438	7.154

ที่มา : จากการคำนวณโดยใช้ข้อมูลจาก United States International Trade Commission (USITC)

รูปที่ 4.3 ส่วนแบ่งตลาดของสิ่งทอไทยและประเทศคู่แข่งในตลาดสหรัฐอเมริกา (พ.ศ. 2538-2550)

ที่มา : จากตารางที่ 4.7

4.2.3 การพิจารณาค่า RCA ร่วมกับส่วนแบ่งตลาด

ในช่วงปี พ.ศ. 2548-2550 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการยกเลิกโควตาส่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ประเทศไทยมีส่วนแบ่งตลาดสิ่งทอโดยเฉลี่ยน้อย (ร้อยละ 1.493) และมีค่า RCA เฉลี่ยมากกว่า 1 เล็กน้อย และค่าลดลง แสดงว่าประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันน้อย และมีแนวโน้มส่วนแบ่งตลาดสิ่งทอค่อนข้างที่จะทรงตัว กล่าวคืออาจจะมีส่วนแบ่งตลาดลดลงหรือเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย

เมื่อพิจารณาประเทศคู่แข่ง หลังจากที่มีการยกเลิกโควตาส่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ประเทศจีนมีส่วนแบ่งตลาดมาก และมีค่า RCA เฉลี่ยน้อยกว่า 1 แต่ใกล้เคียง 1 และค่าเพิ่มขึ้น แสดงว่าประเทศจีนมีความสามารถในการแข่งขันมาก และมีแนวโน้มส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ขณะที่ประเทศอินเดียมีส่วนแบ่งตลาดมาก และมีค่า RCA เฉลี่ยมากกว่า 1 มาก แสดงว่าประเทศอินเดียมีความสามารถในการแข่งขันมาก และมีแนวโน้มครองส่วนแบ่งตลาดได้เพิ่มขึ้น ส่วนประเทศแคนาดาและเม็กซิโก มีส่วนแบ่งตลาดมาก และมีค่า RCA เฉลี่ยน้อยกว่า 1 มาก แสดงว่าประเทศแคนาดาและเม็กซิโก มีความสามารถในการแข่งขันมาก แต่มีแนวโน้มส่วนแบ่งตลาดลดลง

เมื่อเปรียบเทียบการขยายตัวของค่า RCA และส่วนแบ่งตลาดเฉลี่ย ก่อนและหลังจากที่มีการยกเลิกโควตาสีงทอ พบว่าหลังจากมีการยกเลิกโควตาไทยมีค่า RCA และส่วนแบ่งตลาดสีงทอเฉลี่ยลดลงจากก่อนที่มีการยกเลิกโควตา โดยลดลงร้อยละ -9.11 และ -12.02 ตามลำดับ ขณะที่แคนาดาและเม็กซิโกก็ลดลงเช่นเดียวกัน แต่จีนและอินเดียมีค่าเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและส่วนแบ่งตลาดโดยเฉลี่ย ของสีงทอส่งออกของไทยและประเทศคู่แข่งในตลาดสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2550

	ปี (พ.ศ.)	RCA	การเปลี่ยนแปลง (%)	ส่วนแบ่งตลาด (ร้อยละ)	การเปลี่ยนแปลง (%)
ไทย	2538-2540	1.248		1.833	
	2541-2544	1.512	21.15	2.078	13.37
	2545-2547	1.383	-8.53	1.697	-18.33
	2548-2550	1.257	-9.11	1.493	-12.02
จีน	2538-2540	0.923		6.100	
	2541-2544	0.778	-15.71	6.389	4.74
	2545-2547	0.731	-6.04	8.833	38.25
	2548-2550	0.942	28.87	14.641	65.75
อินเดีย	2538-2540	6.693		5.334	
	2541-2544	6.571	-1.82	5.779	8.34
	2545-2547	6.228	-5.22	6.462	11.82
	2548-2550	6.539	4.99	7.701	19.17
แคนาดา	2538-2540	0.720		14.073	
	2541-2544	0.847	17.64	16.146	14.73
	2545-2547	0.880	3.90	15.654	-3.05
	2548-2550	0.814	-7.50	13.472	-13.94
เม็กซิโก	2538-2540	0.748		6.852	
	2541-2544	0.747	-0.13	8.175	19.31
	2545-2547	0.757	1.34	8.362	2.29
	2548-2550	0.713	-5.81	7.511	-10.18

ที่มา : จากการคำนวณโดยใช้ข้อมูลจาก United States International Trade Commission (USITC)

4.3 การวิเคราะห์การส่งออกเครื่องนุ่งห่มของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

4.3.1 การวิเคราะห์ RCA เครื่องนุ่งห่ม

ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกเครื่องนุ่งห่มไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา โดยตลอดตั้งแต่ปี 2538-2550 เนื่องจากมีค่า RCA มากกว่า 1 และมีค่าอยู่ระหว่าง 1.8-2.4 แสดงว่าไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบไม่มากนัก และในระยะแรกที่มีการทยอยปล่อยเสรีการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มคือระหว่างปี 2538-2540 ค่า RCA มีค่าเพิ่มขึ้นมาตลอด ส่วนในระยะที่สองระหว่างปี 2541-2544 มีค่า RCA เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องมาจากระยะแรก แต่ในระยะที่สามระหว่างปี 2545-2547 โดยปี 2545 และ 2546 ค่า RCA มีค่าลดลงจากปี 2544 ซึ่งอาจเป็นผลจากการชะลอตัวทางเศรษฐกิจของไทย และการก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา และระยะสุดท้ายตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นไป ซึ่งเป็นระยะที่ยกเลิกโควตาส่งออกและเครื่องนุ่งห่มทั้งหมด โดยในปี 2548 2549 และ 2550 ค่า RCA มีค่าลดลงต่อเนื่อง จากค่า 2.258 ในปี 2547 ไปเป็น 2.087 1.978 และ 1.916 ในปี 2548 2549 และ 2550 ตามลำดับ แสดงว่าศักยภาพของประเทศไทยในการส่งออกเครื่องนุ่งห่มไปสหรัฐอเมริกาลดลง

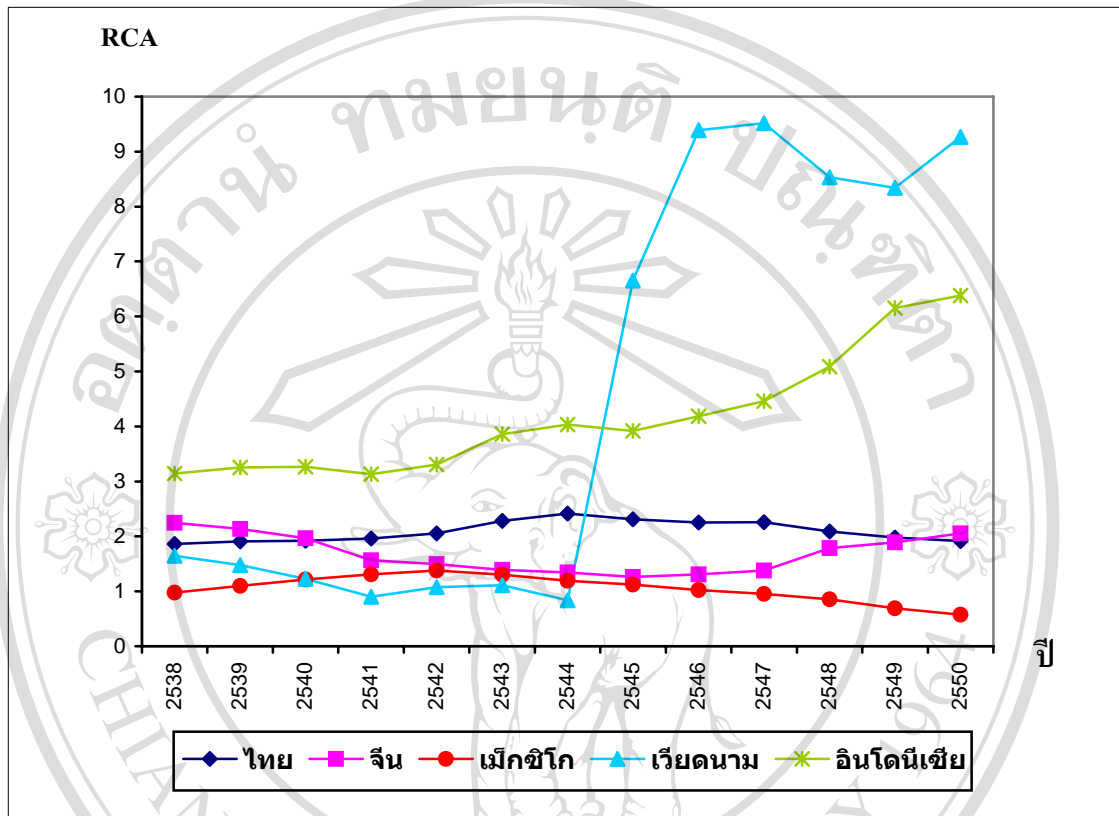
เมื่อพิจารณาเทียบกับประเทศคู่แข่ง ประเทศจีนมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากกว่าไทยในระหว่างปี 2538-2540 ที่เป็นช่วงที่มีการทยอยปล่อยเสรีการค้าสิ่งทอระยะแรก แต่หลังจากปี 2540 จีนมีค่า RCA น้อยกว่าไทยมาโดยตลอด แต่ในปี 2550 จีนมีค่า RCA มากกว่าไทย ขณะที่ประเทศอินโดนีเซียมีค่า RCA มากกว่าไทยค่อนข้างมาก และตั้งแต่ปี 2546 มีค่าเพิ่มขึ้นมาตลอด ส่วนประเทศเม็กซิโกมีค่า RCA น้อยกว่าไทยในทุกปี ส่วนประเทศเวียดนามในระหว่างปี 2541-2544 มีค่า RCA น้อยกว่าไทยมาก แต่ตั้งแต่ปี 2545 เวียดนามกลับมีค่า RCA เพิ่มขึ้นสูงมาก และมีค่า RCA มากกว่าทุกประเทศ สาเหตุมาจากประเทศเวียดนามมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตต่ำ และเวียดนามยังได้สิทธิประโยชน์ในการส่งออก จากการลงนามในข้อตกลงฟื้นฟูสัมพันธภาพด้านเศรษฐกิจและการค้าในสภาวะปกติ (Normal Trade Relations: NTR) กับสหรัฐฯ เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2543 ทำให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปตั้งโรงงานเครื่องนุ่งห่มในเวียดนามเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เมื่อพิจารณาหลังจากปี 2548 ซึ่งมีการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มแบบเสรีแล้ว ประเทศจีนและอินโดนีเซีย มี RCA เพิ่มขึ้น ส่วนประเทศเม็กซิโกมีค่าลดลง ขณะที่ประเทศเวียดนาม แม้ว่าจะมีค่า RCA ลดลงในปี 2549 แต่ก็กลับมีค่าเพิ่มขึ้นอย่างมากในปี 2550 (ตารางที่ 4.9 และรูปที่ 4.4)

ตารางที่ 4.9 ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของเครื่องนุ่งห่มส่งออกของไทยและประเทศ
คู่แข่งในตลาดสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2550

ปี พ.ศ.	ไทย	จีน	เม็กซิโก	เวียดนาม	อินโดนีเซีย
2538	1.861	2.244	0.978	1.648	3.144
2539	1.911	2.139	1.100	1.476	3.251
2540	1.920	1.965	1.217	1.227	3.267
2541	1.961	1.565	1.310	0.900	3.130
2542	2.053	1.497	1.378	1.074	3.305
2543	2.280	1.392	1.306	1.114	3.861
2544	2.415	1.344	1.191	0.838	4.032
2545	2.311	1.263	1.123	6.653	3.919
2546	2.250	1.312	1.024	9.389	4.186
2547	2.258	1.377	0.954	9.516	4.457
2548	2.087	1.785	0.854	8.535	5.087
2549	1.978	1.894	0.693	8.343	6.151
2550	1.916	2.053	0.578	9.268	6.382

ที่มา : จากการคำนวณโดยใช้ข้อมูลจาก United States International Trade Commission (USITC)

รูปที่ 4.4 คำนวณความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของเครื่องนึ่งห่มส่งออกของไทยและประเทศคู่แข่ง
ในตลาดสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2550

ที่มา : จากตารางที่ 4.9

4.3.2 ส่วนแบ่งตลาด (Market Share)

ส่วนแบ่งตลาดเครื่องนึ่งห่มของไทยในระหว่างปี 2538-2540 มีค่าลดลงในปี 2539 แต่ก็เพิ่มขึ้นในปี 2540 และในระหว่างปี 2541-2544 แม้ว่าส่วนแบ่งตลาดของไทยจะมีค่าลดลงในปี 2542 แต่ก็เพิ่มขึ้นในปี 2543 และ 2544 ส่วนในระหว่างปี 2545-2547 ไทยมีส่วนแบ่งตลาดที่ลดลง และตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นไป ที่มีการยกเลิกโควตาส่งทอและเครื่องนึ่งห่มอย่างสมบูรณ์ ไทยมีส่วนแบ่งตลาดลดลงอย่างต่อเนื่องมาจากปี 2547 โดยในปี 2548 2549 และ 2550 ไทยมีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 2.484 2.396 และ 2.231 ตามลำดับ สาเหตุอาจมาจากหลังที่มีการค้าเสรีส่งทอและเครื่องนึ่งห่มเกิดขึ้นไทยไม่สามารถแข่งขันกับประเทศที่มีต้นทุนการผลิตต่ำได้

เมื่อพิจารณาเทียบกับประเทศคู่แข่ง ไทยมีส่วนแบ่งตลาดเครื่องนึ่งห่มน้อยกว่าจีน เม็กซิโก และอินโดนีเซีย ส่วนประเทศเวียดนามเริ่มที่จะมีส่วนแบ่งตลาดมากกว่าไทยในปี 2546 เมื่อ

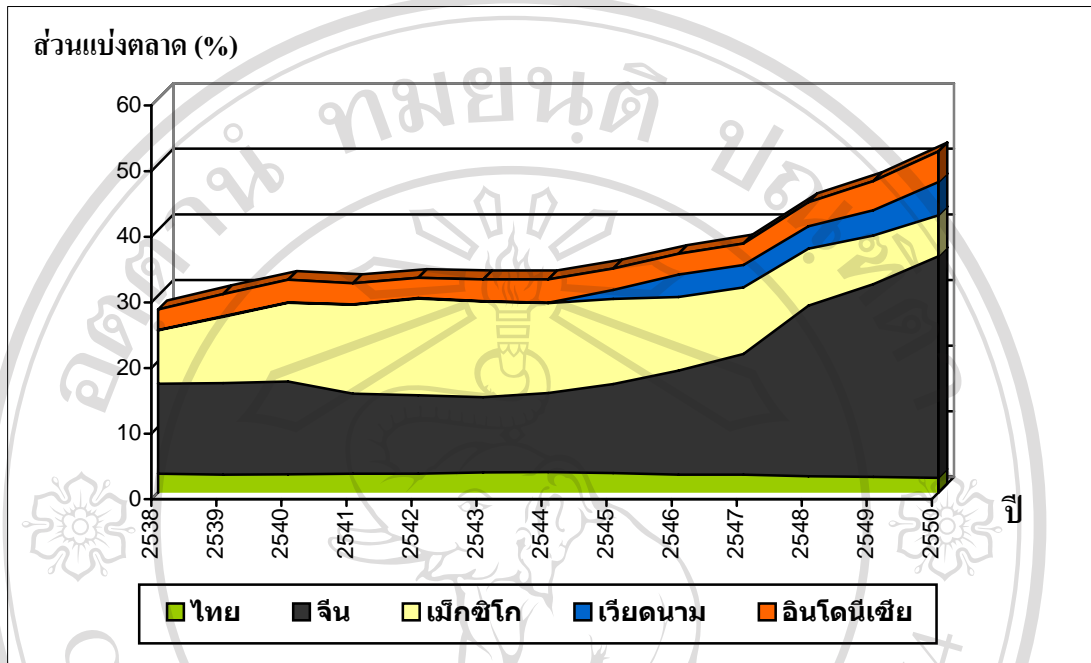
พิจารณาหลังจากที่มีการยกเลิกระบบโควตา ประเทศไทยและเม็กซิโก มีส่วนแบ่งตลาดลดลง ส่วนประเทศจีน อินโดนีเซีย และเวียดนาม มีส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้น โดยที่ประเทศจีนและเวียดนาม มีส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้นอย่างมาก (ตารางที่ 4.10 และรูปที่ 4.5)

ตารางที่ 4.10 ส่วนแบ่งตลาดเครื่องนุ่งห่มของไทยและประเทศคู่แข่งในตลาดสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2550 (คิดเป็นร้อยละ)

ปี พ.ศ.	ไทย	จีน	เม็กซิโก	เวียดนาม	อินโดนีเซีย
2538	2.842	13.749	8.118	0.044	3.145
2539	2.737	13.919	10.141	0.060	3.374
2540	2.779	14.125	12.005	0.055	3.450
2541	2.882	12.187	13.573	0.054	3.198
2542	2.869	11.951	14.753	0.064	3.068
2543	3.071	11.449	14.582	0.075	3.295
2544	3.115	12.035	13.705	0.077	3.568
2545	2.939	13.584	12.998	1.369	3.248
2546	2.712	15.876	11.223	3.396	3.164
2547	2.701	18.435	10.122	3.416	3.278
2548	2.484	26.003	8.701	3.386	3.658
2549	2.396	29.379	7.402	3.852	4.445
2550	2.231	33.790	6.238	5.044	4.673

ที่มา : จากการคำนวณโดยใช้ข้อมูลจาก United States International Trade Commission (USITC)

รูปที่ 4.5 ส่วนแบ่งตลาดของเครื่องนุ่งห่มไทยและประเทศคู่แข่งในตลาดสหรัฐอเมริกา
(พ.ศ. 2538-2550)

ที่มา : จากตารางที่ 4.10

4.3.3 การพิจารณาค่า RCA ร่วมกับส่วนแบ่งตลาด

ในช่วงปี พ.ศ. 2548-2550 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการยกเลิกโควตาสีทอและเครื่องนุ่งห่มไทยมีส่วนแบ่งตลาดเครื่องนุ่งห่มน้อย (ร้อยละ 2.370) และมีค่า RCA เฉลี่ยมากกว่า 1 เล็กน้อย และมีค่าลดลง แสดงว่าไทยมีความสามารถในการแข่งขันน้อย และมีแนวโน้มส่วนแบ่งตลาดเครื่องนุ่งห่มค่อนข้างที่จะทรงตัว กล่าวคืออาจจะมีส่วนแบ่งตลาดลดลงหรือเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย

เมื่อพิจารณาประเทศคู่แข่ง จีนมีส่วนแบ่งตลาดมาก และมีค่า RCA เฉลี่ยมากกว่า 1 เล็กน้อย และมีค่าเพิ่มขึ้น แสดงว่าจีนมีความสามารถในการแข่งขันมาก และมีแนวโน้มส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้น ขณะที่อินโดนีเซียมีส่วนแบ่งตลาดไม่มากนัก และมีค่า RCA เฉลี่ยมากกว่า 1 มาก แสดงว่าอินโดนีเซียมีความสามารถในการแข่งขันไม่มากนัก แต่มีแนวโน้มครองส่วนแบ่งตลาดได้มากขึ้น ส่วนเม็กซิโก มีส่วนแบ่งตลาดค่อนข้างมาก และมีค่า RCA เฉลี่ยน้อยกว่า 1 แสดงว่าเม็กซิโกมีความสามารถในการแข่งขันค่อนข้างมาก แต่มีแนวโน้มส่วนแบ่งตลาดลดลง ส่วนเวียดนาม มีส่วนแบ่งตลาดไม่มากนัก และมีค่า RCA เฉลี่ยมากกว่า 1 มาก แสดงว่าเวียดนามมีความสามารถในการแข่งขันไม่มากนัก แต่มีแนวโน้มครองส่วนแบ่งตลาดสูงขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบการขยายตัวของค่า RCA และส่วนแบ่งตลาดเฉลี่ย ก่อนและหลังจากที่มีการยกเลิกโควตาสีงทอ พบว่าหลังจากมีการยกเลิกโควตาไทยมีค่า RCA และส่วนแบ่งตลาดเครื่องนุ่งห่มเฉลี่ยลดลงจากก่อนที่มีการยกเลิกโควตา โดยลดลงร้อยละ -12.28 และ-14.87 ตามลำดับ ขณะที่เม็กซิโกก็ลดลงเช่นเดียวกัน แต่จีน อินโดนีเซีย และเวียดนามมีค่าเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและส่วนแบ่งตลาดโดยเฉลี่ย ของเครื่องนุ่งห่มส่งออกของไทยและประเทศคู่แข่งในตลาดสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2550

ปี (พ.ศ.)	RCA	การเปลี่ยนแปลง (%)	ส่วนแบ่งตลาด (ร้อยละ)	การเปลี่ยนแปลง (%)	
ไทย	2538-2540	1.897		2.786	
	2541-2544	2.177	14.76	2.984	7.11
	2545-2547	2.273	4.41	2.784	-6.70
	2548-2550	1.994	-12.28	2.370	-14.87
จีน	2538-2540	2.116		13.931	
	2541-2544	1.450	-31.47	11.906	-14.54
	2545-2547	1.317	-9.17	15.965	34.09
	2548-2550	1.911	45.10	29.724	86.18
เม็กซิโก	2538-2540	1.098		10.088	
	2541-2544	1.296	18.03	14.153	40.30
	2545-2547	1.034	-20.22	11.448	-19.11
	2548-2550	0.708	-31.53	7.447	-34.95
เวียดนาม	2538-2540	1.450		0.053	
	2541-2544	0.982	-32.28	0.068	28.30
	2545-2547	8.519	767.52	2.727	3910.29
	2548-2550	8.715	2.30	4.094	50.13
อินโดนีเซีย	2538-2540	3.221		3.323	
	2541-2544	3.582	11.21	3.282	-1.23
	2545-2547	4.187	16.89	3.230	-1.58
	2548-2550	5.873	40.27	4.259	31.86

ที่มา : จากการคำนวณโดยใช้ข้อมูลจาก United States International Trade Commission (USITC)